

Kunnskapsgrunnlag for økonomiplan 2025-2028

Foto: Bamble kommune

**Bamble
kommune**

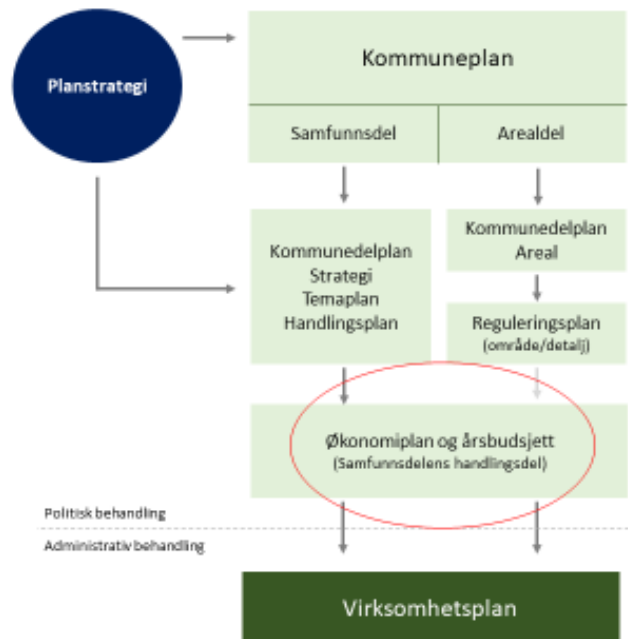
Kunnskapsgrunnlaget	3
Rammebetingelser	3
Kommuneplanens samfunnsdel og kommunale planer	5
Økonomisk status og utvikling	7
Overordnede økonomiske trender	7
Bamble kommunes regnskap 2023 og budsjett 2024	8
Økonomiske nøkkeltall	9
Analyse - potensial for innsparing	11
Vurdering av Bamble kommunes økonomiske handlingsrom fremover	11
Investeringer og finansiering av investeringer	12
Kommuneindeksen 2024. Hva er god styring av kommuner og hva kan vi lære av de beste?	12
Befolkningsutvikling og demografi	15
Nasjonale befolkningsframskrivninger 2024	15
Bamble kommune	15
Særskilte utfordringer	18
Utfordringer i kommunesektoren	18
Særskilte utfordringer for Bamble 2025-2028	19
Særskilt om kommunalområdene	22
Samfunn	22
Velferd	22
Oppvekst	23
Støtte og utvikling	23

Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget er en del av kommunens strategiske styringsprosesser, og første del av Økonomiplan og årsbudsjett. I kunnskapsgrunnlaget legger kommunedirektøren frem sin oppdaterte vurdering av status, samfunnsendringer og utviklingstrekk for Bamble kommune. Fokuset rettes mot sentrale områder, hvilke muligheter, forutsetninger og utfordringer kommunen vil møte fremover. Kunnskapsgrunnlaget skal legges til grunn for kommunedirektørens forslag til prioriteringer de neste fire årene i oppfølgingen av den nye kommuneplanens samfunnsdel i det videre arbeidet med økonomiplan for 2025-2028.

Gjennom flere år er det arbeidet med omstillings- og utvikling i kommunens tjenesteområder. For å få fremtidige budsjetter i balanse må folkevalgte og administrasjonen sammen arbeidet for å realisere nødvendig omstilling og utvikling av tjenestene. Kommunens aktiviteter må vurderes i et langsiktig perspektiv, og nye tiltak må prioriteres opp mot eksisterende tjenestetilbud. Kommunen må fremover ha fokus på langsiktig utvikling av Bamblesamfunnet og egne tjenester, samtidig som prioriteringer gjennomføres for å få kostnadseffektivitet og riktig nivå på tjenestene. Kommunedirektøren utarbeider kunnskapsgrunnlaget med formål om å fremskaffe oversikt over både muligheter og

utfordringer kommunen står ovenfor, samt å danne er grunnlag for de prioriteringene som må gjøres i årene som kommer.

Rammebetingelser

Kunnskapsgrunnlaget for 2025-2028 gjennomgår kjente rammebetingelser for Bamble kommune. Rammebetingelsene refererer til de ytre forholdene som stiller krav til eller legger begrensninger på hvordan kommunen skal drives. Disse er økonomiske, juridiske eller faglige/etiske. Kommunen skal ha rammebetingelser som setter den i stand til å løse sine oppgaver på en rekke områder og fylle sin rolle som myndighetsutøver, demokratisk arena, tjenesteproducent og samfunnsutvikler. Rammestyring er hovedprinsippet for statens styring av kommunesektoren, og det er en forutsetning for at kommunene skal ha økonomisk og juridisk handlingsrom til å gjøre lokale og individuelle tilpasninger av tjenestene.

Bamble kommune skal levere tjenester innenfor de økonomiske rammene og den infrastrukturen

kommunen har. Omfanget og innretningen av tjenestene skal være tilpasset innbyggernes behov. Disse forholdene vil utvikle seg over tid, og oppdaterte kunnskapsgrunnlag og planer er grunnleggende.

Bamble kommune skal i sine planer, budsjetter og øvrige vedtak, sikre at befolkningens behov for tjenester samt kommunens bærekraft, økonomisk, miljømessig og samfunnmessig, blir ivarettatt i et langsiktig perspektiv. Økonomiplanen prioriterer tiltak og ressursbruken de kommende fire årene. Økonomiplanen er dermed det mest sentrale styringsdokumentet for å ivareta og balansere hensynene som skal tas i både det kortsiktige og langsiktige perspektivet.

Kommuneplanens samfunnsdel og kommunale planer

Kommuneplanens samfunnsdel definerer hvilke temaområder Bamble kommune skal prioritere i årene som kommer. I økonomiplanen skal vi følge opp temaområder, langsiktige mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel.

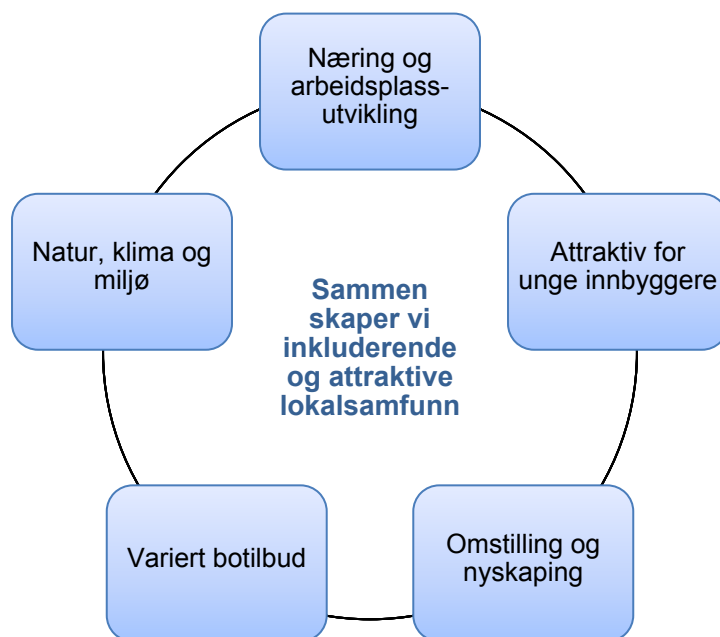
Gjeldende samfunnsdel for Bamble ble vedtatt i 2021. Denne kommuneplanen har tre satsningsområder, Attraktive Bamble, Inkluderende Bamble og Klima- og miljøvennlige Bamble. Gjeldende kommuneplan er fulgt opp i tidligere økonomiplaner og lagt til grunn i øvrige planer utarbeidet i perioden.

I tillegg til kommuneplanen har Bamble kommunestyre vedtatt en rekke temaplaner som også legges til grunn for kommunens styring.

Et nytt kommunestyre skal etter valget ta stilling til behov for endringer i samfunnsdelen og den politikken kommunestyret ønsker å føre i kommunestyreperioden. Det ble utarbeidet et kunnskapsgrunnlag med oversikt over kommunens situasjon og utviklingstrekk som må legges til grunn for styringen av kommunen.. Dette inngår i «[Kommuneplangrunnlag for kommunestyreperioden 2024-2027](#)» som ble vedtatt av kommunestyret i mai.

Forslag til ny kommuneplanens samfunnsdel (KPS) behandles av formannskapet 29. august og kommunestyret 12. september. Etter den politiske behandlingen sendes planen til høring og offentlig ettersyn, og planen vil bli endelig behandlet av kommunestyret 12. desember. Målene og strategiene som refereres nedenfor er høringsutkastet og kan endres når endelig vedtak i kommunestyret kommer i desember. I forslaget er FNs bærekraftsmål tatt inn planen slik at oppfølging av disse blir en del av kommuneplanen til Bamble kommune.

Forslaget til ny kommuneplan har definert en felles visjon «Sammen skaper vi inkluderende og attraktive lokalsamfunn». Denne visjonen er fulgt opp med fem satsningsområder, som igjen er spisset med langsiktige mål og strategier for kommunestyreperioden. Alle temaområdene er tverrsektorielle. Det vil si at de gjelder for alle kommunalområdene, og at vi må jobbe som et lag for å oppnå ønsket utvikling.

Langsiktige mål - Slik vil vi ha det i Bamble

Det er fem satsningsområder med langsiktige mål og strategier, de langsiktige målene slik de legges frem for kommunestyret i 1.gangsbehandlingen gjengis nedenfor.

Nærings- og arbeidsplassutvikling

- I Bamble er det tilgang på et variert tilbud av arbeidsplasser og høy sysselsetting
- I Bamble er det tilgjengelig attraktive næringsarealer for ulike typer virksomheter, med minst mulig negative konsekvenser for klima, miljø og samfunn
- Bamble kommune er i «det grønne skiftet» en pådriver for bærekraftig næringsutvikling og fornybar energiproduksjon i regionen

Attraktiv for unge innbyggere

- Bamble har økt tilflytting av unge og barnefamilier
- Bamble har trygge barnehager og skoler med godt oppvekstmiljø og fremtidsrettet opplæring
- I Bamble er det sentra med urbane kvaliteter, attraktive møteplasser for unge, gode kultur- og fritidstilbud og god tilgang på fine friluftsområder
-

Omstilling og nyskaping

- Bamble har kommunale tjenester tilpasset framtidig tjenestebehov, demografi og økonomiske rammer
- Bamble kommune reduserer utenforskap, sosial ulikhet og bidrar til at innbyggerne mestrer egne liv gjennom forebyggende arbeid og aktiv bistand
- Bamble kommune er en attraktiv arbeidsgiver med fokus på kompetanse og innovasjon
- Bamble kommune samarbeider med innbyggere, næringsliv og frivillige om utvikling av kommunen

Variert boligtilbud

- Bamble kommunes boligpolitikk bidrar til gode og varierte boligtilbud og bomiljøer for alle
- I Bamble er det et variert tilbud av leiligheter og mindre boenheter for førstegangsetablerere
- I Bamble er det tilstrekkelig tilgang på boliger tilpasset eldre med nærhet til servicetilbud, tjenester og møteplasser, og som legger til rette for å ta ansvar for eget liv

Natur, klima og miljø

- Bamble kommune forvalter verdifull natur i et langsiktig perspektiv som sikrer naturmangfold og bærekraftige økosystemer
- Bamble kommune utvikles mot et lavutslippssamfunn og bidrar til utslippsreduksjoner i tråd med nasjonale mål
- Bamble kommune har fjord- og kystområder, innsjøer og vassdrag med god miljøtilstand og som er tilrettelagt for et aktivt friluftsliv.

Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel i øvrige planer og vedtak

Kommuneplanens samfunnsdel er den overordnede planen i kommunens styringssystem. De langsiktige målene og prioriteringene i samfunnsdelen må følges opp gjennom andre planer, politiske vedtak og systematisk arbeid med utvikling av kommunen.

Økonomiplanen er handlingsplanen til samfunnsdelen.

Økonomiplanen rulleres i forbindelse med den årlige budsjettbehandlingen. Denne skal vise hvordan langsiktige mål og prioriteringer i samfunnsdelen skal følges opp. Det er økonomiplan og årsbudsjett som prioriterer tiltak og ressurser til gjennomføring av kommuneplanen og er handlingsdelen til kommuneplanen. Konkretisering av målsetningene og oppfølging gjennom prioriteringer og handlinger gjøres også i økonomiplan.

Økonomisk status og utvikling

Kommunens økonomiske status og prognoser fremover gjennomgås i årsregnskapene, driftsrapportene og i økonomiplanen. Det er ikke utarbeidet egen prognose i dette kunnskapsgrunnlaget, det gis en oppdatert oppsummering av status etter regnskapet 2023

Overordnede økonomiske trender

Norges bank la frem [Pengepolitisk rapport 2/2024 \(norges-bank.no\)](https://norges-bank.no/2/2024/norges-bank.no) i juni. Norge bank har satt opp renten mye de siste årene og dette har bidratt til å kjøle ned norsk økonomi. Veksten i økonomien har avtatt, og prisveksten har falt. Samtidig er en høy andel av befolkningen i jobb. Prisveksten er fortsatt over målet, og høy vekst i bedriftenes kostnader vil bidra til å holde prisveksten oppe fremover. Norges bank holder styringsrenten på 4,5% for å hindre at prisveksten blir liggende over målet for lenge. Den økonomiske veksten ventes å ta seg litt opp i årene fremover, men arbeidsledigheten vil trolig øke noe. Inflasjonen anslås å avta videre og nærme seg 2 prosent mot slutten av 2027. Det er usikkerhet om den videre utviklingen i norsk økonomi. Dersom kapasitetsutnyttningen øker eller kronen svekker seg, kan lønns- og prisveksten holde seg oppe lenger.

Kommuneøkonomien ble klart strammere i 2023. Nesten halvparten av kommunene hadde netto negativt driftsresultat. Det er tydelige tegn til økt press på kommunale tjenester. Mange kommuner rapporterer allerede nå om betydelig sprekk i budsjettene sine i år. Norge opplever økt usikkerhet grunnet pandemien og krigen i Ukraina, noe som understreker behovet for styrket beredskap og vitalisering av lokalsamfunn. Kommuner og fylkeskommuner har spilt en nøkkelrolle under pandemien og har mottatt betydelig koronakompensasjon for å dekke merutgifter og mindreinntekter. Kommunesektoren har hatt gode driftsresultater og har bygget opp solide disposisjonsfond, men står overfor utfordringer som høy inflasjon og økte renter. Kommunene må forberede seg på langsiktige utfordringer som en aldrende befolkning og behovet for bærekraftig samfunnsutvikling og klimatilpasning

Regjeringen la frem [Kommuneproposisjonen 2025](#) i mai. Regjeringen ønsker fokus på økonomisk vekst, dekning av økte kostnader i kommunene, og en revisjon av inntektssystemet for å sikre likeverdige tjenester over hele landet.

Regjeringen introduserer et nytt inntektssystem for kommunene for å sikre bedre omfordeling og

og driftsrapporten for 1.tertial. Driftsrapporten pr. august 2024 utarbeides av administrasjonen og legges frem for kommunestyret i forkant av økonomiplan og behandles i kommunestyret 31.10.24.

likeverdige tjenester over hele Norge. Kommunenes inntekter økes med 6,4 milliarder kroner neste år, med fokus på å styrke de skattesvake kommunene. Skatteutjamningen økes fra 60% til 64% for å utjevne inntektsforskjeller mellom kommunene. Fullt basistilskudd gjeninnføres, og endringer foreslås for ulike regionaltilskudd, inkludert avvikling av regionsenter tilskuddet. Dette tiltaket sikter mot å gi alle innbyggere tilgang til gode barnehager, skoler og verdig eldreomsorg uavhengig av bostedskommune

Regjeringen foreslår økt utjevning av kommunenes skatteinntekter og legger opp til et mer rettferdig inntektssystem, og de vil løfte de skattesvake kommunene. Regjeringen foreslår økt utjevning av kommunenes skatteinntekter gjennom å endre skattegrunnlaget og øke utjevningsgraden i inntektsutjevningen. Eierinntekter (utbytte mv.) blir tatt ut fra skattegrunnlaget.

I kommuneproposisjonen 2025 foreslår regjeringen en reell inntektsvekst på 5 milliarder kroner til kommunene og 1,4 milliarder til fylkeskommunene. Merkostnader som følge av befolkningsendringene er beregnet til 3,7 mrd. kroner. Utover dette blir kommunenes inntektsvekst 2,5 mrd. kroner og fylkeskommunenes 200 millioner. Av veksten til kommunene er 1,6 mrd. begrunnet med omleggingen av inntektssystemet og 250 mill. avsatt til bemanning i barnehagene. Forslaget til vekst i de frie inntektene neste år fjerner på ingen måte behovene for omstillinger og strammere prioriteringer for kommunene. Imidlertid legger regjeringen opp til at det kan gjøre nødvendige omstillinger mindre dramatiske enn hva de ellers ville blitt. 250 millioner kroner av veksten i frie inntekter er begrunnet med bemanning i barnehager. 1,6 milliarder kroner er knytt til omlegginga av inntektssystemet for kommunene. Det redegjøres for konsekvensene for Bamble kommune lengre ned i dette dokumentet.

Bamble kommunes regnskap 2023 og budsjett 2024

[Årsmeldingen for 2023](#) viser et økonomisk utfordrende år for Bamble kommune med høy aktivitet og økte utgifter. Prisstigningen var betydelig, og presset på tjenestene har vært stort. Utgiftene har økt mer enn inntektene, og de løpende driftsinntektene dekker ikke driftsutgiftene. Kommunen har en høy lånegjeld og har møtt utfordringer med å oppnå varig kostnadsreduksjon i drift. Årsregnskapet for 2023 viste et negativt brutto driftsresultat på - 71,8 mill. kroner som er det svakeste noensinne. Resultat etter finansposter, netto driftsresultat, ble - 8,1 millioner kroner, -0,6 % av driftsinntektene. I dette ligger et rekordhøyt utbyttet fra Skagerak Energi på 71 millioner kroner i 2023. Det negative resultatet er inndeckt ved at tidligere års avsetninger, netto 8,1 millioner kroner. Kommunens totale fondsmidler er 388 millioner kroner, hvorav disposisjonsfondet utgjorde 216 millioner kroner. Kommunalområdene har ikke klart å holde seg innenfor de budsjettmessige rammene og har brukt egne fondsmidler for å håndtere omstillingsprosjekter og uforutsette utfordringer.

[Opprinnelig vedtatt budsjett for 2024](#) preges av høy kostnadsøkning i tjenestene, høy lånegjeld og reduserte driftsinntekter. Budsjettet for 2024 er stramt med forutsetning om 41,9 mill. kroner i innsparinger i kommunalområdenes

budsjetttrammer, der en stor andel ikke er spesifisert på konkrete tiltak. Samlede driftsinntekter er på 1.449 mill. kroner, brutto driftsresultat er negativt med 13,7 mill. kroner og netto driftsresultat negativt med 11,3 mill. kroner, -0,8%.

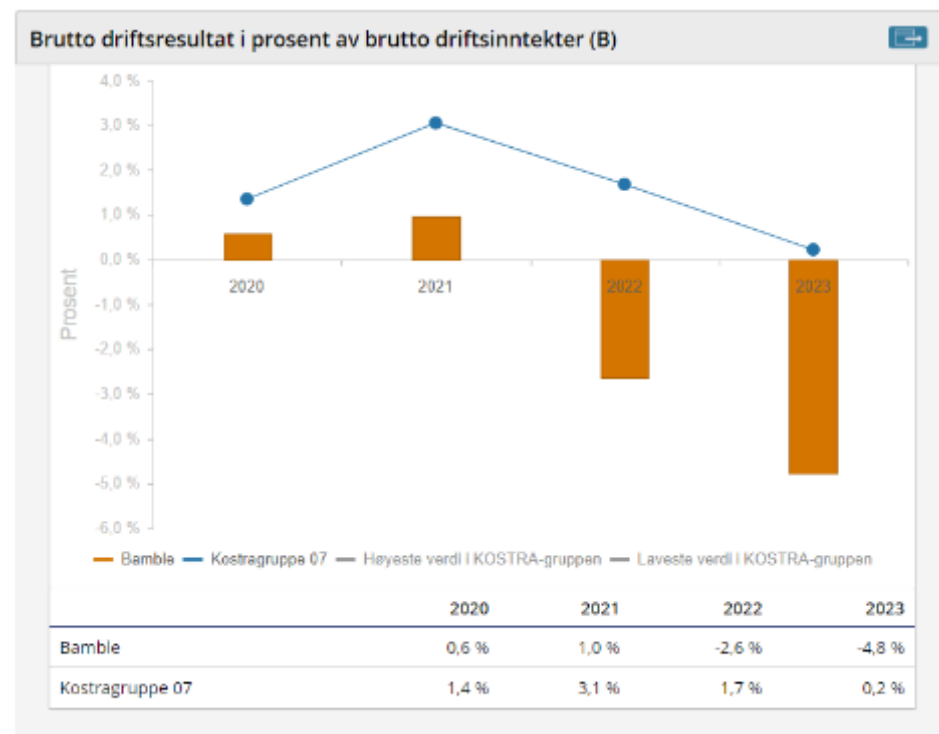
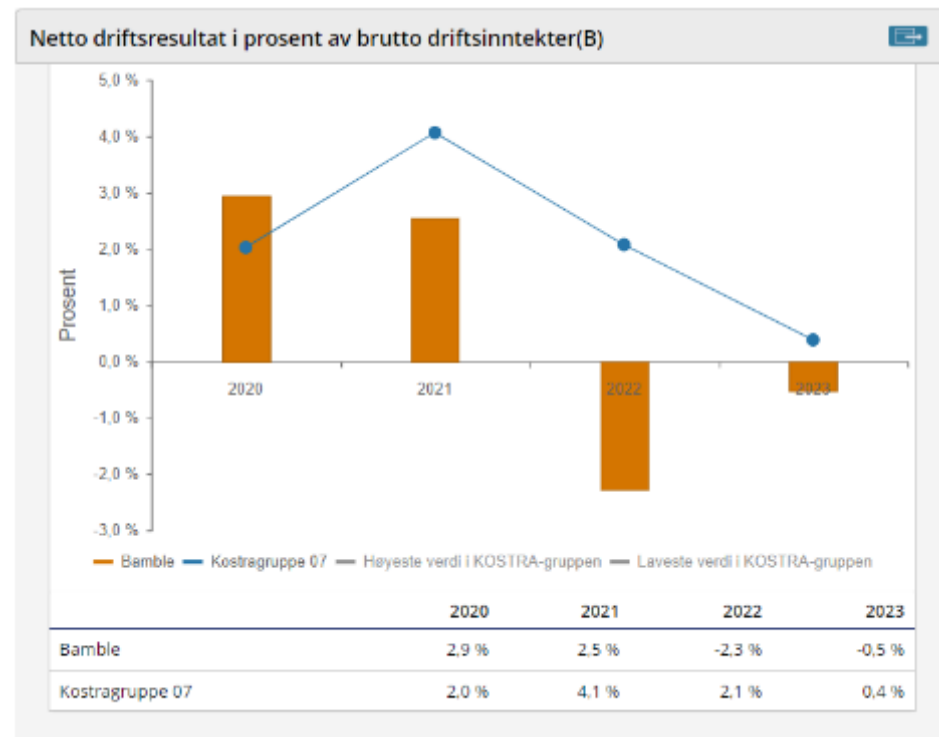
[Driftsrapport 1. tertial 2024](#) gjennomgår budsjettforutsetningene for 2024. Kommunalområdene melder om store utfordringer med å imøtekomme de vedtatte innsparingene. Av de 41,9 mill. kroner som er vedtatt for 2024 er prognosen for realisering i 2024 14,7 mill. kroner. For kommunalområdenes drift meldes det om et potensielt merforbruk sammenlignet med budsjett på 34,8 mill. kroner. Negativt brutto driftsresultat er økt til 44,5 mill. kroner og negativt netto driftsresultat er økt til 46,7 mill. kroner.

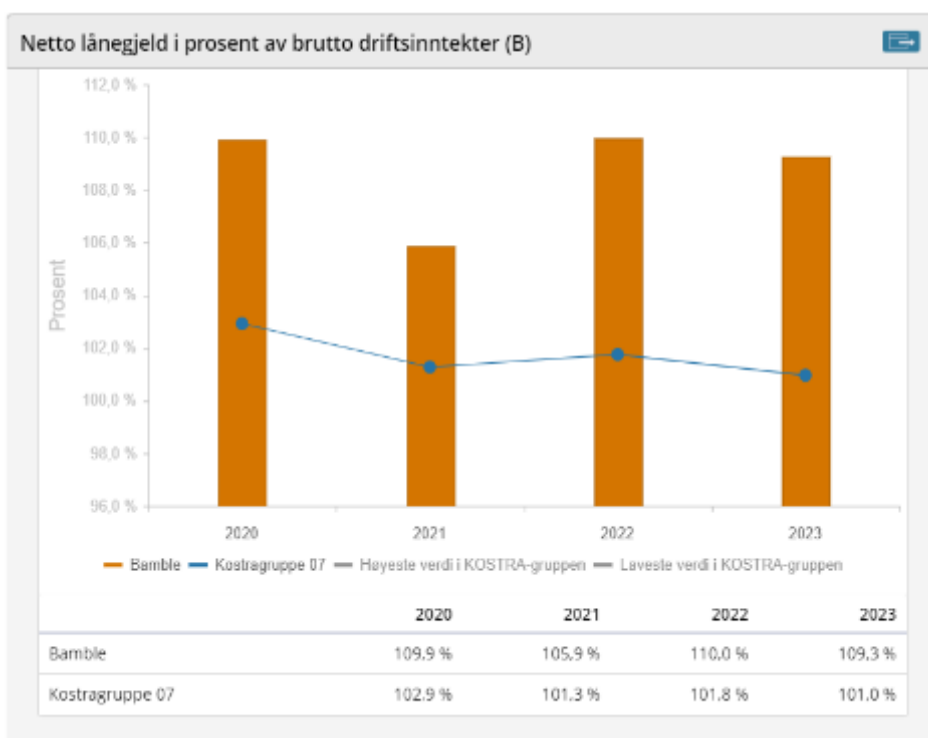
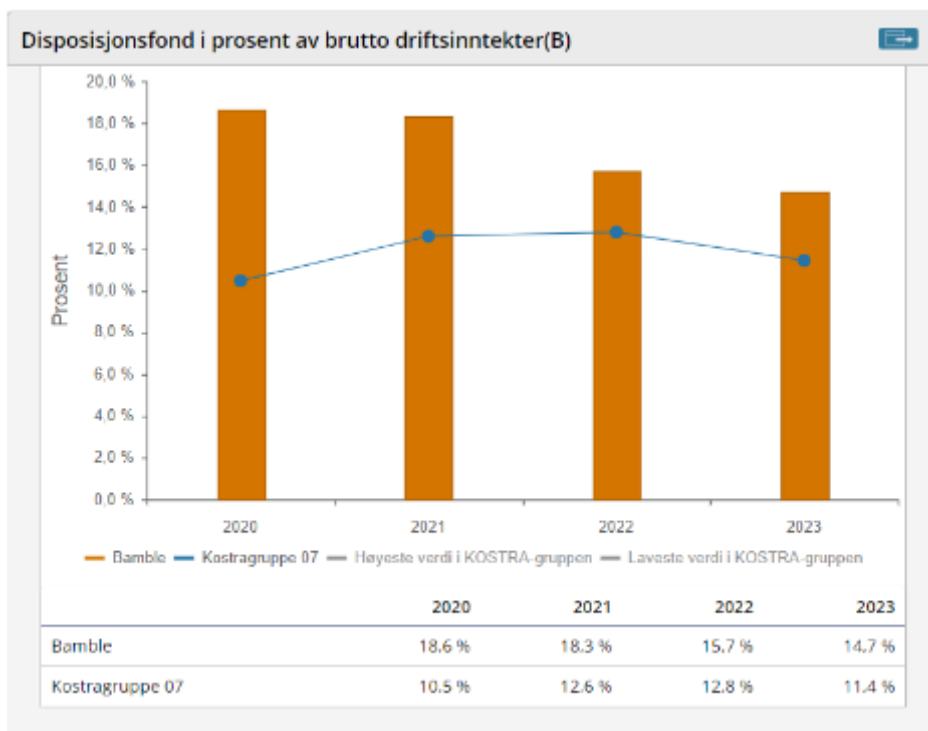
[Opprinnelig vedtatt budsjett for 2024](#) og økonomiplan 2024-2027 har vedtatt brutto investeringer på ca 800 mill. kroner. 304 mill. kroner er i helse og omsorgsbygg og 301 til vann og avløp. 585 mill. kroner av dette skal finansieres av nye lån. Ytterligere låneopptak vil øke kommunens gjeldsbelastning og andel renter og avdrag i årene fremover.

Økonomiske nøkkeltall

KOSTRA kom med oppdaterte tall for 2023 i juni. Disse sammenligner Bamble kommune med sin kostragruppe, gruppe 7. Grafene nedenfor viser utviklingen siste fire år og underbygger de vurderingene som

kommunedirektøren gjør av Bamble kommunes økonomiske situasjon. Tallene for Bamble kommune er også beskrevet i kommunens årsmelding for 2023.

Analyse - potensial for innsparing

KOSTRA-tallene gir også sammenligning av kostnadsnivået for tjenesteområdene. Tabellen nedenfor viser kostnadsnivået i Bamble kommune sammenlignet med gjennomsnittet i kommunegruppe 7. Det teoretiske handlingsrommet viser samlet forskjell mellom kostnadene i Bamble sammenlignet med gjennomsnittet i gruppe 7. Kostnadene for de enkelte tjenesteområdene gjelder både driftsutgifter i kommunalområdene, samt avskrivninger og driftskostnader som ikke

belastes direkte tjenesteytende kommunalområde som bygg, forsikringer mv. Tallene er pr. innbygger totalt og ikke pr. innbygger i målgruppen, men er justert for utgiftsbehov og tall for Grunnskole er korrigert for elever i private skoler og tall for Pleie og omsorg er korrigert for evt. vertskommune tilskudd PU. Samlede kostnader er 151 mill. kroner høyere i Bamble kommune enn for gjennomsnittet i gruppe 7.

Formål	Hele kroner			Teoretisk handlingsrom Mill. kroner
	Bamble pr. innbygger	Gjennomsnitt for gruppen, pr. innbygger	Differanse pr. innbygger	
Grunnskole	19 571	17 908	1 663	23
Pleie og omsorg	27 536	24 679	2 857	44
Barnevern	2 925	2 825	100	1
Barnehage	11 465	10 805	660	8
Kommunehelse	5 493	4 590	903	14
Sosiale tjenester	5 056	3 882	1 174	15
Kultur og idrett	3 690	2 635	1 055	15
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1 540	1 031	509	7
Adm, styring og fellesutgifter	6 643	5 954	689	10
Brann og ulykkesvern	933	1 007	-74	-1
Kommunale boliger	150	303	-153	-2
Samferdsel	1 434	1 596	-162	-2
Næringsforv. og konsesjonskraft	614	-320	934	13
Kirke	993	662	331	5
Landbruk	234	123	111	1

Vurdering av Bamble kommunes økonomiske handlingsrom fremover

Bamble kommune har liten innvirkning på eksterne rammevilkår og må derfor styre egen virksomhet innenfor kjente forutsetninger. Internasjonal og nasjonal økonomisk utvikling, krig og pandemi, samt statlig styring legger føringer for kommunens eget handlingsrom og behov for planlegging og kursendring.

Bamble kommune har et høyt gjeldsnivå grunnet store investeringer, slik at økte renter og avdrag slår negativt ut på kommunens driftsresultat. Dette medfører at en større del av kommunens midler går til å betjene gjelda og en mindre andel kan brukes på tjenesteproduksjon. Bamble kommune har også store svingninger fra år til år i sine finansinntekter, dette gjelder utbytte fra Skagerak og avkastning på midler plassert i finansmarkedet. Disse er ikke

forutsigbare over tid, og de årlige svingningene håndteres med egne handlingsregler.

Endringene i inntektssystemet faller gunstig ut for Bamble kommune, regjeringens egne tall viser en inntektsøkning på ca. 14 mill. kroner fra 2024, dette er ca. 5 mill. kroner mer enn lagt til grunn i gjeldende økonomiplan. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 gjennomgås i økonomiplan. Dette gjelder både endingene i rammetilskuddet og samlede frie inntekter totalt, samt kostnader ved endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene og andre krav til tjenestene. Dette gjelder også samfunnsmessige endringer som endrer kommunens forutsetninger, som eksempelvis fastlegetjeneste. Økte forventninger fra befolkningen om kommunale tjenester øker og

innbyggernes rettigheter styrkes gjennom regelverk og statlige tilsyn,

Bamble kommune står overfor store utfordringer i årene fremover, og det er nødvendig med kostnadsreduksjoner, omstilling i tjenestene og effektivisering av drifta. Både politikere og ansatte ønsker å levere gode tjenester til innbyggerne. Omstilling møter motstand på flere nivåer, noe som gjør arbeidet for å få til omstilling komplekst og krevende.

Kommunen har høy gjeld som følge av store investeringer de senere årene. Bamble kommune har store utgifter i driftsbudsjettet til å betjene disse lånene i form av renter og avdrag. Samtidig er rentenivået økt betydelig og rentekostnadene til kommunen har økt fra 37 mill. kroner i 2022 til 83 mill. kroner i 2024. Nye investeringer fremover må også i all hovedsak

finansieres ved opptak av nye lån. Bamble kommune må prioritere å redusere lånegjelden og bør derfor ha en streng prioritering av eventuelle fremtidige investeringer.

Gjeldende økonomiplan forutsetter nye budsjettreduksjoner i kommunalområdene på 128 mill. kroner innen 2027. Av dette er 91 mill. kroner ikke spesifisert med tiltak og må utredes og vedtas før gjennomføring. Konsekvensene av slike innsparinger vil være nedbemanning og reduserte tjenester til befolkningen.

Kommunedirektøren vil understreke at selv om endringer i dagens tjenester oppleves som negativt, vil konsekvensene for innbyggerne på lang sikt bli langt tyngre dersom kostnadsnivået ikke kommer under kontroll.

Investeringer og finansiering av investeringer

Bamble kommune har behov for investeringer i bygg og anlegg for å imøtekomme eksterne pålegg, nødvendig utvikling av tjenestene og rasjonell drift. Investeringer må vurderes i et langsiktig perspektiv i forhold til livsløpskostnader og behov for utvikling av tjenestene. Investeringene må ses i sammenheng med kommunens økonomiske rammer for øvrig, og investeringene vil belaste fremtidige driftsbudsjetter med renter, avdrag og kostnader til bygningsmessig drift. Større investeringsprosjekter skal i henhold til kommunens økonomireglement utredes og fremmes til folkevalgt behandling i flere omganger med forstudie, forprosjekt og hovedprosjekt før gjennomføring. En slik trinnvis behandling av større prosjekter sikrer at nybygg imøtekommer de behovene kommunen har fremover, og at kostnadskalkylene blir sikrere før igangsettelse. Ønsker om nyinvesteringer er høyere enn det kommunen har økonomisk evne

til å gjennomføre. Følgende rekkefølge legges til grunn for prioritering av investeringer:

1. Selvfinansierte tiltak der kostnadene i sin helhet finansieres ved inntekter.
2. Effektiviseringstiltak som bidrar til reduserte kostnader eller økte inntekter.
3. Utviklingstiltak som bidrar til å løse kommunens oppgaver på en bedre og mer effektiv måte.

Bamble kommune har liten evne til å frigjøre midler til egenfinansiering av investeringer. Nyinvesteringer finansieres derfor i all hovedsak ved låneopptak. Høyere lånegjeld medfører at kommunen får høyere utgifter til renter og avdrag, og behov for nye kutt i driftsrammene til kommunalområdene. For å dempe denne effekten er det viktig at lånegjelda ikke øker

Kommuneindeksen 2024. Hva er god styring av kommuner og hva kan vi lære av de beste?

Kommunedirektøren har i år valgt å få bistand fra Agenda Kaupang for å analysere kommunens ressursbruk. Kommuneindeksen sammenligner kommunenes resultater de tre siste årene og med andre kommuner. Hypotesen er at kommunene med de beste resultatene er de kommunene som er best styrt. De har kanskje noe interessant å lære bort.

Kommuneindeksen legger vekt på kommunens rolle som tjenesteprodusent. 90% av utgiftene går til svært lovstyrte oppgaver som produsent av velferdstjenester. Kommunene må klare å levere gode tjenester i tilstrekkelig omfang uten å miste kontrollen over økonomien. Derfor sammenlignes tjenestekvalitet, kostnadsnivå og finanser. Kostnader, kvalitet og finanser teller likt i Kommuneindeksen. Kostnader og kvalitet teller

likt i indeks for effektivitet. Alle kommuner teller likt.

Kommuneindeksen 2024 for Bamble kommune er utarbeidet av Agenda Kaupang og følger [som vedlegg](#) til kunnskapsgrunnlaget. Det er brukt data fra SSB og andre databaser.

Bamble rangeres som nummer 193 i Kommuneindeksen 2024. Vi rangeres som 139 på kvalitet, 158 på kostnader, 216 på finans og 155 på effektivitet. Oppsummert er vi «midt på treet» blant kommunene, og har vært der de siste tre årene.

Utvikling siste tre år

Region	2021	2022	2023
3813 Bamble			
Rang kommuneindeks	138	253	193
Rang kvalitet	18	134	139
Rang kostnad alle tjenester	148	169	158
Rang finans	207	303	216
Rang effektivitet	109	161	155
Kommuneindeks	0,14	-0,15	0,01
Indeks kvalitet	0,26	0,07	0,06
Indeks kostnad alle tjenester	0,36	0,24	0,28
Indeks finans	-0,21	-0,75	-0,32
Indeks effektivitet	0,31	0,16	0,17

Hvis det sammenlignes med kommuner med likhet i størrelse, ser vi at flere av disse driver med lavere kostnader og bedre effektivitet, uten at dette medfører dårligere kvalitet enn Bamble.

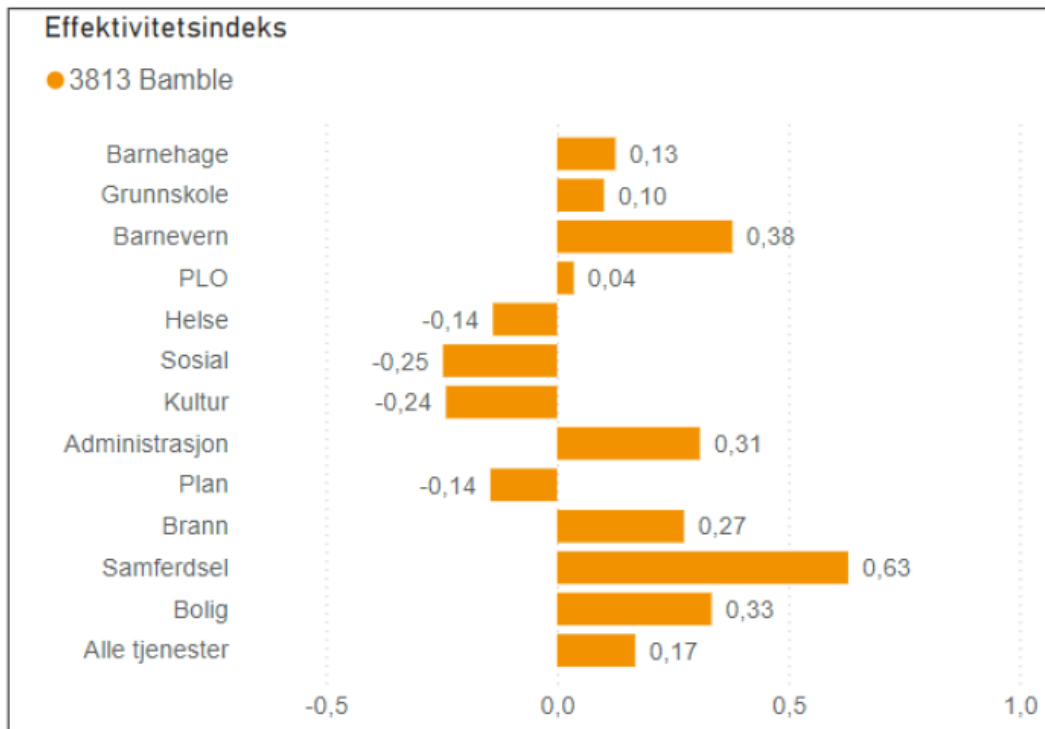
Rang i sammenlikningskommunene

Region	Rang kommune indeks	Rang kvalitet	Rang kostnad	Rang finans	Rang effektivitet
1121 Time	24	8	16	153	2
3036 Nannestad	35	295	1	173	7
3442 Østre Toten	20	82	19	97	14
3806 Porsgrunn	69	135	135	85	126
3807 Skien	56	160	77	102	85
3808 Notodden	154	263	107	196	133
3813 Bamble	193	139	158	216	155
3814 Kragerø	280	125	172	326	164
3817 Midt-Telemark	192	208	127	262	136
5028 Melhus	79	220	11	209	22
Gruppe 07	121	164	70	204	74

Bamble kommunen kommer på 155. plass på effektivitetsindeksen (kostnader og kvalitet vektet likt), men er dårligere enn landsgjennomsnittet innen tjenestoområdene helse, sosial, kultur og plan. Kommunen har hatt en positiv utvikling fra 2022 til 2023 innen både kostnader og finans, men har hatt en svak negativ utvikling av kvalitetsindikatorerne i samme periode.

Gode tjenester fordrer samarbeid mellom administrasjon og folkevalgte, og kommunen må gjøre de riktige valgene. For å oppnå dette er god ledelse og hardt arbeid nødvendig.

Det er mulig med god kvalitet uten å øke kostnadene. Bamble er ikke alene om å oppleve utfordringer med stramme budsjetter og behov for effektivisering av tjenestene. Det er utfordrende for mange kommuner i Norge nå, og kommunene kan lære av hverandre for å finne de gode løsningene.

Bamble kommunen kommer på 155. plass på effektivitetsindeksen (kostnader og kvalitet vektet likt), men er dårligere enn landsgjennomsnittet innen tjenesteområdene helse, sosial, kultur og plan.

Kommunen kommer på 169. plass på effektivitetsindeksen innen grunnskolen. Bamble har bedre kvalitet enn både landsgjennomsnittet og kommunegruppe 7, men driver med et betydelig høyere kostnadsnivå enn kommunegruppen, spesielt innenfor voksenopplæringen og skolelokaler. Kommunen har hatt en svak positiv utvikling fra 2022 til 2023 innen både kostnader og kvalitet.

Kommunen kommer på 189. plass på effektivitetsindeksen innen pleie og omsorg. Bamble har en kvalitet som landsgjennomsnittet, men driver med et betydelig høyere kostnadsnivå enn kommunegruppe 7, spesielt innenfor helse- og omsorgstjenestene til hjemmeboende. Kommunen har hatt en positiv utvikling fra 2022 til 2023 innen både kostnader

og effektivitet, men med en negativ utvikling innen kvalitet.

Administrasjon omfatter strategisk ledelse (politisk og administrativ) og administrativ støtte til linjen. Strategisk ledelse har et overordnet ansvar for kommunens resultater. Strategisk ledelse har et spesielt ansvar for arbeidsmiljø, analyse og langsiktig planlegging. Administrasjon og styring i Bamble kommer på 109. plass på effektivitetsindeksen, bedre enn landsgjennomsnittet og kommunegruppe 7 innen kvalitet, men dårligere på kostnadsnivå enn snittet i kommunegruppe 7. Kommunen har hatt en negativ utvikling av både kvalitetsindikatorer og kostnadsnivået fra 2022 til 2023. Det er en sammenheng mellom tjenestene og administrasjon. Høyt sykefravær er en utfordring for Bamble, det er økt fra tidligere år, men er på nivå med kostragruppe 7.

Befolkningsutvikling og demografi

Nasjonale befolkningsframskrivinger 2024

SSB kom med nye [Nasjonale befolkningsframskrivinger](#) 5.juni. I de kommende tiårene viser hovedalternativet for de nasjonale framskrivingene (MMMM) lavere befolkningsvekst, sterk aldring av befolkningen og en større, mer etablert og eldre innvandrerbefolkning enn i dag.

I befolkningsframskrivingene 2024 framskrives fortsatt høy innvandring i 2024 og 2025, som er særlig høy på grunn av krigen i Ukraina. Dette

var også årsaken til høy innvandring i 2022 og 2023.

SSB forventer flere fødsler enn dødsfall fram til 2045, men fødselsoverskuddet blir mindre hvert år etter 2030. Framover blir det mange flere eldre og de store etterkrigskullene kommer i en alder der flere vil dø. Framskrivningene viser at Norge får fødselsunderskudd etter 2045, og at befolkningsveksten da utelukkende drives av innvandring.

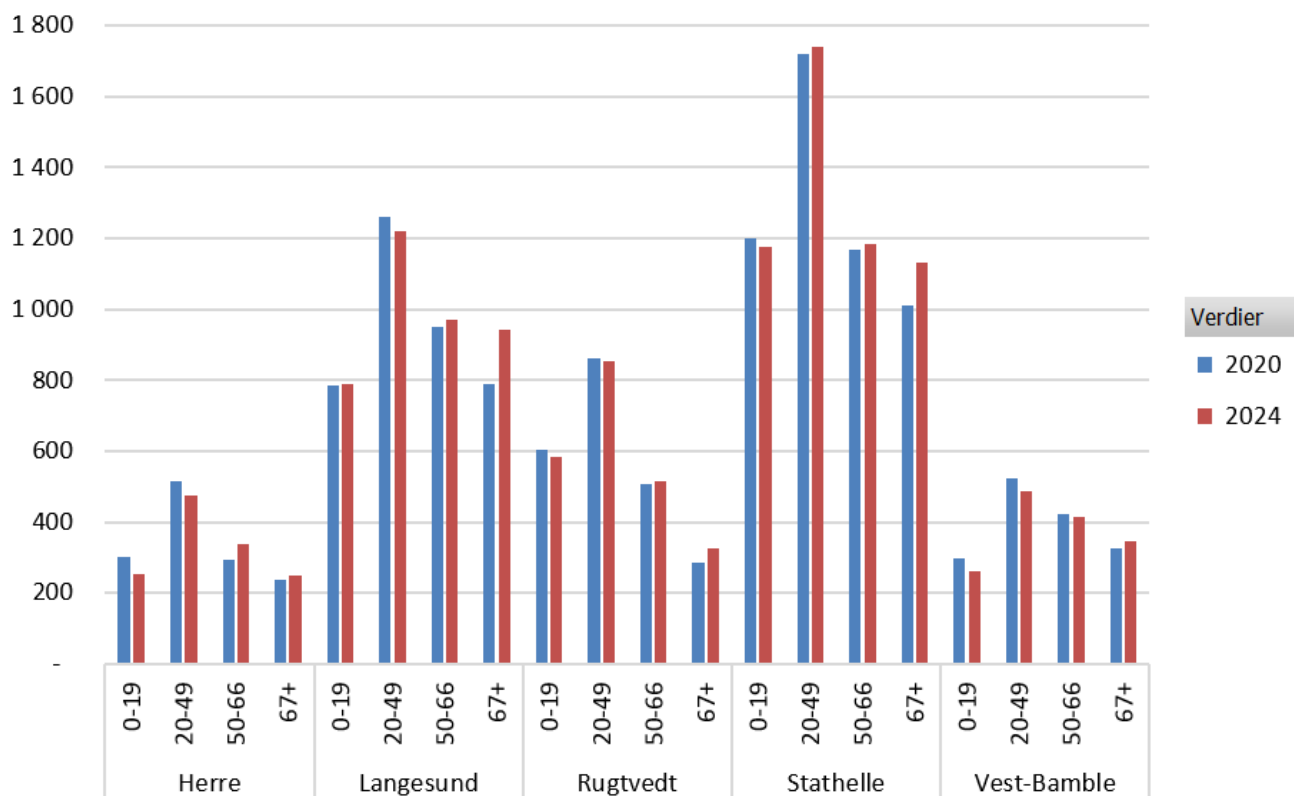
Den arbeidsdyktige delen av befolkningen i Norge forventes å vokse i de første 14 årene før en nedgang inntreffer.

Forsørgelsesraten, som måler forholdet mellom de som er i arbeidsfør alder og de som ikke er det, vil øke. Dette indikerer en fremtidig utfordring hvor en mindre andel av befolkningen skal være i stand til å støtte en større andel av ikke-arbeidsføre personer.

Bamble kommune

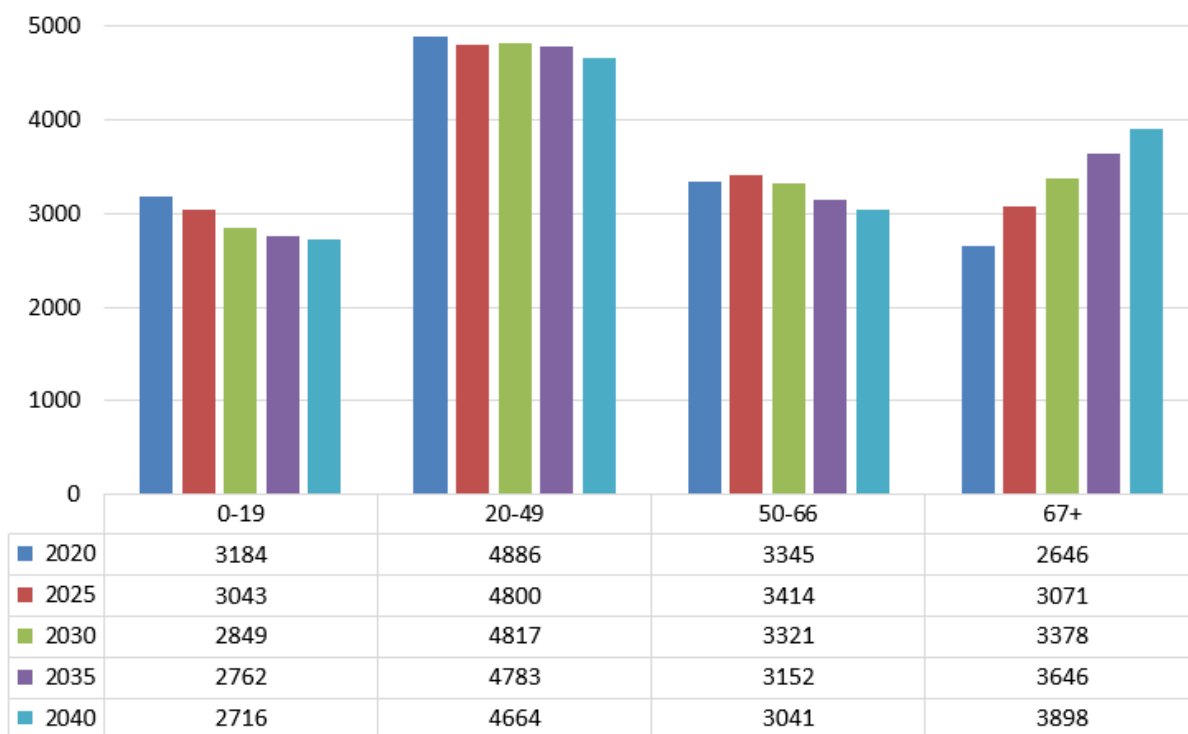
Bamble kommune opplever trenden med nedgang i antall barn og unge, og en økning i antall eldre over 67 år. Fra 2020-2024 viser oppdaterte befolkningstall at økningen i antall 67+ år har vært sterkest i Langesund (19%),

Stathelle (12%) og Rugtvedt (15%), mens reduksjonen i 0-19 år har vært sterkest i Vest-Bamble (-12%) og på Herre (-19%).

SSBs befolkningsframskriving fra juni for Bamble viser at denne trenden vil fortsette i årene som kommer. I forhold til 2020 vil det i 2030 ifølge prognosen være 335 (-11%) færre i alderen 0-19 år og 732 (28%) flere i alderen 79+

år. Samlet befolkningstall var 14.268 i 2023 og vil være litt i overkant av 14.300 i årene fremover.

Den nasjonale befolkningsveksten kommer i hovedsak i store, sentrale kommuner som

opplever vekst med press på eksisterende infrastruktur, boligtilgang og offentlig

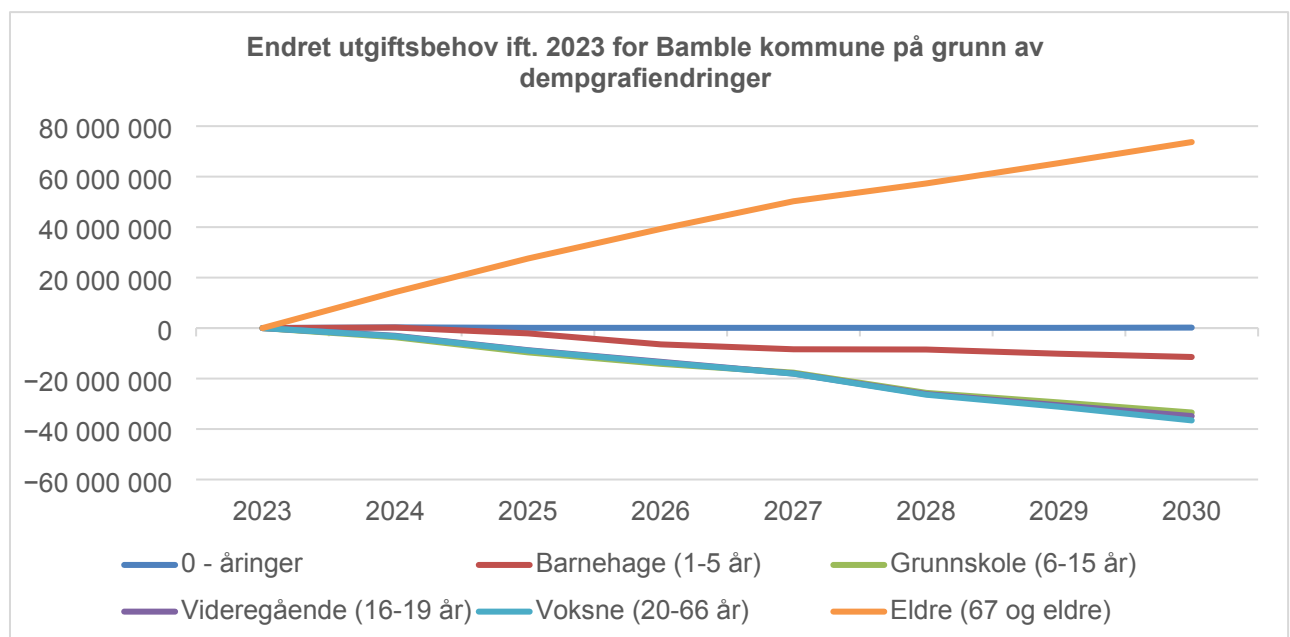
tjenestetilbud. De aller fleste kommunene i landet kan ikke forvente vekst, mange kommuner møter utfordringen med en aldrende befolkning og nedgang i innbyggertallet. De større nabokommuner i vår region har hatt en vekst som Bamble ikke har vært en del av. Imidlertid bør forholdene kunne legges til rette for at Bamble får tatt del av denne veksten. De to siste årene er økningen på til sammen 212 innbyggere. Antall innbyggere fra Ukraina har økt fra 10 til 151 i perioden. Økningen i folketallet er en indikasjon på at boligbyggingen de siste årene kan ha medført tilflytting. Som en attraktiv kystkommune kan en del av tilflyttingen også være av eldre, ressurssterke personer. Nærmere gjennomgang av dette vil kommunedirektøren ta i en egen boliganalyse til høsten.

En fortsatt vekst i innbyggertallet er avhengig av ytterligere boligbygging. En aldrende befolkning medfører også mindre husholdninger, altså er det behov for flere nye boliger for både å opprettholde folketallet og for å skape vekst. Eneboligene utgjør hele 74% av boligmassen i Bamble, mens 65% av husholdningene består av aleneboende og par uten barn. Andelen eneboliger er betydelig høyere enn i fylket for øvrig. Kommunen må ta da ta i bruk de virkemidlene de har, bruke eksterne ressurser, samarbeid med private utbyggere, legge til rette

for attraktive nye boliger, utbygging og nye boformer for å få en mer diversifisert boligmasse. En styrt boligbygging med sterkere føringer ovenfor utbyggere, differensiering av boligtyper, alternative boformer særskilt for seniorer, men også for ungdom, samt utbyggingssted. Boligbygging må ses i sammenheng med de kommunale tjenestene, befolkningssammensetning og infrastruktur.

Endringen i alderssammensetningen skaper også utfordringer for kommunens tjenesteproduksjon på kort sikt. Kommunens eksisterende infrastruktur i bygg vil være uhensiktsmessig for å løse tjenestebehovet kommunen har, og vil få. Det er overkapasitet i lokaler på skole og barnehage, samtidig som behovet for lokaler for å ivareta flere eldre med økende omsorgs- og pleiebehov øker og krever større nyinvesteringer. Mottak av flyktninger fra Ukraina medfører utfordringer fordi kommunen mottar integreringstilskudd for disse i 2 år mot 5 for andre.

Tilsvarende må tjenestene tilpasses og skaleres i takt med behovet, noe som medfører endring i kommunens bemannings- og kompetansebehov. Dette medfører betydelige utfordringer med omstilling av kommuneorganisasjonen.

Særskilte utfordringer

Utfordringer i kommunesektoren

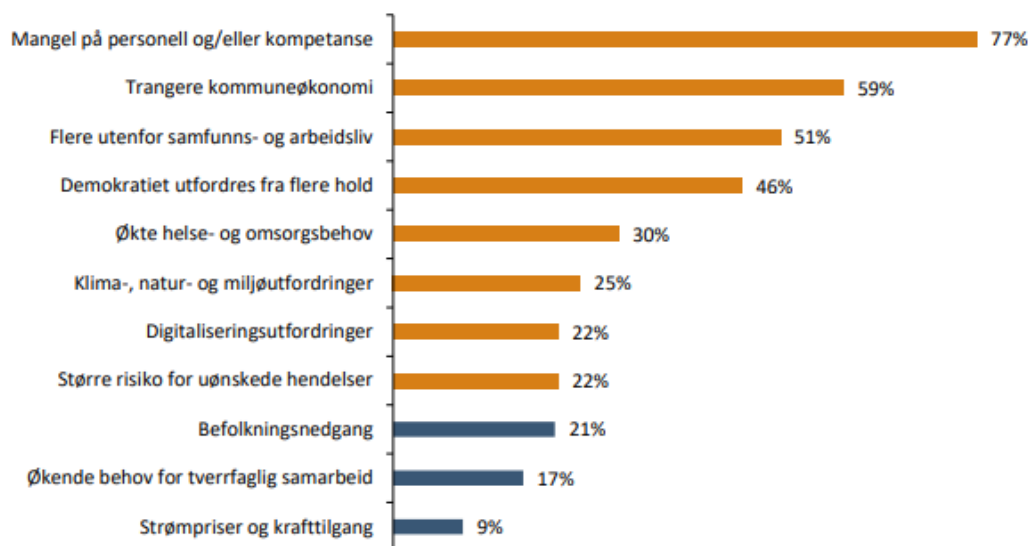
KS peker på flere spesifikke utfordringer som skal løses for kommunesektoren i 2025 og krever oppmerksomhet og handling for å sikre en robust og bærekraftig kommunesektor som kan møte innbyggernes behov.

- En aldrende befolkning vil øke behovet for helse- og omsorgstjenester.
- Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer, spesielt med tanke på høy inflasjon og økte renter.
- Flere står utenfor samfunns- og arbeidsliv, noe som krever tiltak for inkludering.

- Klima-, natur-, og miljøutfordringer tiltar og krever bærekraftige løsninger.
- Ulik fart og kraft i digitaliseringen kan føre til ulikheter i tjenestetilbudet.
- Større risiko for uønskede hendelser krever styrket beredskap.
- Demokratiet utfordres fra flere hold, og det er behov for å styrke det lokale selvstyret.
- Vedvarende mangel på personell og kompetanse er en utfordring for å opprettholde kvaliteten på tjenestene.

[Menonrapport 2023 - Variasjon i kommunesektorens utfordringer](#) har spurt kommunene om hvilke utfordringer kommunene selv opplever:

Figur 3-1 Andel av kommuner som har nevnt ulike utfordringer*

*Kategorier som kan knyttes til utfordringer nevnt i debattheftet er markert i oransje. N = 238. Kilde: Kommuners svar på KS' debatthefte, bearbeidet av Menon Economics.

Innen temaet omstilling og mobilisering av ressurser fremhever kommunene kompetanse og kapasitet, motstand mot endring og manglende felles forståelse, kapasitet til omstilling, kommuneøkonomi og mange lovpålagte oppgaver og krav som noen av de største barrierene for raskere omstilling. Kommunene har samtidig pekt på en rekke ulike muligheter for å mobilisere internt i egen organisasjon og med eksterne utenfor organisasjonen. En rekke av mulighetene som nevnes faller inn under kommunenes muligheter for å mobilisere internt i egen organisasjon, for

eksempel bedre arbeids-/oppgavefordeling, heltidskultur og reduksjon i sykefravær. Samtidig oppgir over halvparten av kommunene økt eller fortsatt samarbeid med frivillighet og innbyggere som en mulighet.

Særskilte utfordringer for Bamble 2025-2028

Kommunedirektøren vil ta opp særskilte utfordringer, utviklingstrekk og muligheter som bør prioriteres i tiden fremover. Noen utviklingstrekk har vi liten mulighet til å påvirke, mens andre utviklingstrekk kan kommunen selv påvirke. Felles for disse er at dette er forhold som får betydning for prioriteringene i kommende budsjett og økonomiplan.

En befolkning i endring

Endringer i befolkningssammensetning utfordrer tjenestene våre på flere plan. Selv med en befolkningsvekst forventes at Bamble vil få færre barn og unge i tiden fremover. Som en følge av dette må vi tenke nytt rundt tjenester som skole, barnehage og fritidstilbud, både hva gjelder struktur, innhold og tjenestenivå.

Som følge av økt forventet levealder og befolkningsveksten på 70- og 80-tallet, vil Bamble også i årene som kommer oppleve økt press på helse- og omsorgstjenester. Vi merker allerede en sterk vekst av innbyggere med demens og ser at denne utviklingen vil fortsette å øke. Også for helse- og omsorgstjenester må man endre tjenestene vi tilbyr, både hva gjelder planlegging av boliger, helse- og omsorgsinfrastruktur, velferdsteknologiske løsninger og bemanning av helsepersonell.

Videre vil utviklingen påvirke arbeidsstyrken i kommunen og skape en ubalanse mellom antall eldre og antall yrkesaktive innbyggere. Dette kan påvirke bærekraften til velferdssystemet, både nasjonalt og lokalt. Det å tiltrekke seg mennesker i yrkesaktiv alder vil være viktig for å opprettholde en mer balansert befolkning og mulighet for kommunen selv å rekruttere nødvendig fagkompetanse.

Økonomiske utfordringer i kommunens budsjetter

Statlige føringer og rammebetingelser, demografiske endringer, samt større investeringer og økt gjeldsbyrde utfordrer kommunens evne til å få fremtidige budsjetter i balanse. Det råder økonomisk usikkerhet både nasjonalt og globalt, denne påvirker oss gjennom blant annet stigende renter, økt inflasjon, og særlig høyere energi- og råvarepriser. Det må tas høyde for disse forholdene i våre fremtidige budsjetter.

Kommunalområdene peker på den økonomiske situasjonen, krevende omstillings- og innsparingsprosesser og økt usikkerhet som

noen av de mest sentrale utfordringene som kommer til å prege kommende fireårsperiode. Bamble kommune må prioritere å jobbe med de områdene som har størst utfordringer på kostnadssiden. Etterbruk av bygg ved nybygg og store arealer i byggene til tjenestene må få et særskilt fokus. Kommunen må se helhet i tjenesteproduksjon, bygninger, administrasjon, tjeneste og ledelse henger tett sammen. Tjenestenivået må gjennomgås. Det er ikke mulig å spare uten å ta helheten i tjenesteproduksjonen med i vurderingen. Fremtidig skole og barnehagestruktur må gjennomgås før ytterligere investeringer planlegges. Kunnskap og kompetanse må legges til grunn for kommunens beslutninger om prioriteringene for fremtiden.

Veien mot en bærekraftig fremtid

Norske kommuner står overfor flere klima- og miljøutfordringer i årene som kommer. Et av hovedfokusene vil være å redusere klimagassutslippene og tilpasse seg virkningene av klimaendringene. Kommunene må arbeide med å redusere utslippene fra transportsektoren ved å fremme bærekraftige løsninger. De må også satse på energieffektivisering og overgang til fornybare energikilder i byggsektoren. I tillegg vil vi stå overfor utfordringer knyttet til håndtering av avfall og avløpsvann, beskyttelse av naturmangfold og bevaring av viktige økosystemer. Klimaendringene vil også medføre økt risiko knyttet til ekstremvær og naturkatastrofer. Det å ha robuste beredskapsplaner for å beskytte befolkningen og samfunnsinfrastrukturen mot slike hendelser blir viktig fremover.

Utenforskap

Norge har generelt sett en høy levestandard. Det er likevel mange norske kommuner som sliter med utfordringer knyttet til levkår og utenforskap. De mest utbredte årsakene til utenforskap er psykiske helseproblemer, ensomhet, rus- og alkoholproblemer, fattigdom, omsorgssvikt, frafall i videregående opplæring, langvarig sykefravær, nedsatt funksjonsevne, mobbing, manglende integrering og arbeidsledighet.

Bamble kommunes folkehelseprofil viser at vi har utfordringer på flere av disse områdene. Andelen barn som bor i husholdninger med lav inntekt og som bor trangt er høyere enn i landet for øvrig, og man vet at dette er faktorer som har betydning for barns mulighet for deltagelse i

aktiviteter og sosiale sammenhenger. Bamble ligger også lavere enn landsgjennomsnittet når det gjelder innbyggere som har gjennomført videregående eller høyere utdanning, og i tillegg har vi høyere andel unge uføre. Forskning viser at barnefattigdom kan være en medvirkende negativ årsak til mulighet for læring, og dermed mulighet for videre utdanning og arbeid. Det vil være viktig å ta tak i disse problemstillingene og prioritere unge i denne kategorien for å få færre på ytelser og flere i arbeid.

Ny tilnærming til kompetanse og rekruttering

Stadig flere av landets kommuner opplever utfordringer knyttet til å rekruttere nødvendig kompetanse. En følge av en aldrende befolkning med færre i yrkesaktiv alder, er knapphet på arbeidskraft og problemer mer rekruttering av fagpersonell. Dette vil gjelde alle sektorer og kommunale tjenester fremover, men helsevesenet vil få en ekstra sterk effekt. For å møte denne utfordringen må kommunen satse på å utvikle kompetansen til egne ansatte, og tenke nytt for å dekke kompetansebehovet.

Bamble har på enkelte fagområder små fagmiljø der en eller to personer har kompetanse til å løse oppgavene, hvilket gjør at vi drifter med høy risiko. Dette er en problemstilling som flere av våre nabokommuner også står i og det vil være viktig å styrke uformelle og formelle interkommunale og regionale samarbeid.

En styrke for Bamble, som vil gi muligheter i tiden som kommer, er at vi allerede har fokus på kompetanseutvikling av egne ansatte. For at Bamble skal oppleves som en attraktiv arbeidsgiver vil det være viktig å bygge en profesjonell og robust organisasjon, med fokus på kompetanse, og som åpner opp for samarbeid for å sikre gode fagmiljøer.

Et levende lokaldemokrati og lokalt samarbeid

Gjennom valgte representanter tar kommunen ansvar for å utforme og implementere politikk og tjenester som reflekterer innbyggernes ønsker og behov. Kommunen skal sikre åpenhet, gjennomsiktighet og ansvarlighet i lokalforvaltningen, samt å forvalte ressurser og infrastruktur til beste for fellesskapet.

For at Bamble kommune skal fremme et levende lokaldemokrati på en best mulig måte må Bambles administrasjon, folkevalgte, innbyggere, næringsliv, lag og foreninger spille på lag. I dette ligger det å ha tydelige og avklarte roller og forventninger til de ulike aktørene.

En aktiv og levende frivillig sektor er av grunnleggende betydning for et aktivt og levende lokalsamfunn. Frivillighetsbarometeret for 2023 viser at deltakelsen i frivilligheten er på samme nivå som før koronapandemien: 62 % av befolkningen har gjort frivillig innsats i løpet av de siste 12 månedene. Kommuneadministrasjonen opplever at Bamble har en stor og aktiv frivillighet. Dette er en styrke som blir viktig i tiden fremover.

Næringslivet gir arbeidsplasser, inntekter og viktige bidrag til lokal samfunnsutvikling. Godt samspill mellom kommunesektoren og næringsliv er helt sentralt. Bamble kommune vedtok i 2023 en næringsstrategi som skal gi retning for hvordan dette samarbeidet skal foregå fremover. Bamble kommune har redusert sin kapasitet på næringsarbeidet i 2024, men skal fortsatt arbeide mot målsetningene om å være en tilrettelegger for nytt og eksisterende næringsliv.

En digital transformasjon

Vi står i dag overfor et skifte med økt digitalisering en digital transformasjon, overgang til skybaserte løsninger og bruk av kunstig intelligens (KI). Dette er en prosess der kommunen endrer måten tjenestene produseres eller måten tjenestene tilbys innbyggerne på. Innføring av nye digitale løsninger må gjøres med utgangspunkt i brukernes, innbyggernes og ansattes, behov. Digitalisering bidrar til mer effektivt tjenesteproduksjon, vi får endringer av arbeidsprosesser og ressursbruk, noe som gir utfordringer for ansatte, brukere og andre samarbeidsparter. Dette krever kompetanse og ressurser i en endringsfase, men vil føre til effektivisering, sparte utgifter og frigjøring av tid og ressurser på sikt. Kommunen bruker i dag betydelige ressurser på utvikling og drift av sine IT-systemer, disse er grunnleggende for tjenesteproduksjonen. Samarbeid med, leverandører, nabokommuner i ITG og andre som DIGITV gir gevinster i form av effektiv drift og felles løsninger.

Hvordan tilpasse seg en usikker fremtid?

For å møte fremtiden vil det bli nødvendig å ta en grundig diskusjon om hvilke tjenester kommunen skal prioritere, hvilke tjenester vi ikke kan levere lengre, hvordan tjenestene skal leveres, i hvilket omfang og i hvilken kvalitet. Dette vil ha konsekvenser og vil føre til endringer i tjenestene til våre innbyggere.

Bamble kommune har i dag et høyt tjenestenivå. Hovedutfordringen er å tilpasse oss og gjøre tøffe prioriteringer. Det er vanskelig både for folkevalgte og for administrasjon å ta beslutningene om hvilke områder som skal satses på foran andre. Mulighetene ligger i å jobbe på nye måter, rekruttere og utvikle riktig kompetanse, utnytte mulighetene i den digitale utviklingen og nye samarbeidsformer.

Forebyggende arbeid kan bidra til å møte flere av utviklingstrekkene. I mange tilfeller er det både mer kostnadseffektivt og kan gi bedre tjenester å fokusere på forebygging fremfor behandling eller "brannslukking". Alle kommunalområdene driver med forebyggende arbeid. Imidlertid er det vanskelig å synliggjøre og dokumentere effekten av forebyggende arbeid. Forebyggende arbeid innebærer tiltak og kostnader på kort sikt, mens resultatene og effekten er langsiktige. Vi må jobbe kunnskapsbasert med forebygging, og evaluere tiltak underveis for å sikre at de har ønsket effekt.

En smidig og samkjørt organisasjon

Kommuneorganisasjonens viktigste ressurs er våre medarbeidere. Det er derfor helt sentralt å

jobbe for at Bamble skal være en profesjonell og attraktiv arbeidsgiver for de som jobber i kommunen, gjennom å ha gode strukturer og rutiner, gi utviklingsmuligheter og et godt arbeidsmiljø. Lederne i kommunen er også en nøkkelprikke i arbeidet med å møte fremtiden. Det er lederne sin oppgave å støtte opp under sine ansatte, vise vei i utviklingen som skjer og å gjøre de prioriteringene som er nødvendige. For å få det beste ut av Bambles ledere er det viktig at de har rett kompetanse og et felles syn på forventninger til lederrollen.

Samarbeid innad i kommuneorganisasjonen er helt sentralt. For en innbygger er det vesentlige at tjenesten blir levert og det er underordnet hvem som leverer den. Likevel opplever Bamble, som de fleste andre kommuner, at dette kan være et utfordrende samspill. Fremover vil vi derfor fortsette å jobbe aktivt for å sikre at brukerne opplever mer smidige tjenester som henger sammen, og at Bamble kommune skal oppleves som ett lag.

Særskilt om kommunalområdene

Samfunn

Klimatilpasninger, energi og miljø påvirker alle. Temaene har fokus globalt, nasjonalt og lokalt, og endringer i rammebetingelser og regelverk påvirker tjeneste- og fagområdene til Samfunn. Arbeidet med ny kommuneplan blir her et viktig utviklingsarbeid i kommende økonomiplanperiode. Kommunens nye plan for klima og energi, og resultatet av Konseptvalgutredning for avløpsrensing i Grenland, er to av flere prosesser som legger rammer for utviklingen fremover. Klimatiltak og sparetiltak er ofte sammenfallende.

Bamble kommunes første Eiendomsstrategi skal etter planen behandles i kommunestyret høsten 2024. (jfr. KST-sak 31/23), og vil gi retning for fagområdet med et langsiktig perspektiv. Kommunens bruk av bygninger og arealer må gjennomgås ettersom tjenestens behov og kommunens økonomi endres. Reduksjon av bygningsmasse, omlegging av betingelser for bruk og energiøkonomisering vil ha fokus i økonomiplanperioden.

Kommunestyret har videre bestilt en gjennomgang av virksomhet Eiendom, med vurdering av organisering (KST-sak 58/23). Rapport er forventet høsten 2024.

Omstilling av kommunes arbeid med næringsutvikling i tråd med vedtaket i KST-sak 58/23 pågår. Dette innebærer redusert kapasitet til næringsutvikling og oppfølging av næringsstrategien.

Kommunalteknikk jobber med å effektivisere og redusere kostnader for å kunne mobilisere ressurser mot fremtidige utfordringer innenfor tjenestene. Dette gjelder både kommunal drift og selvkostområdet. Det er dialog i Grenland om mulig felles oppgaveløsninger. Anbefalinger fra KS konsulent rapport 16/23 søkes gjennomført i organisasjonen. Det må påregnes økte gebyrer på sikt.

Det vurderes også muligheter for økte inntekter og omlegging av arbeidsmåter. Bruk av kunstig intelligens vil kunne gi nye måter å løse oppgaver på. Kravene til kompetanse øker på alle fagområder, og rekruttering er utfordrende også innen teknisk sektor. Ulike samarbeidsformer må vurderes.

Kommunens forvaltning av areal, økonomi og drift må vurderes helhetlig både i økonomiplan, samfunnsplan og arealplan. Det er derfor viktig at de ulike deler av planverket kommuniserer med, og støtter opp om hverandre.

Velferd

Kommunalområdet Velferd står overfor store utfordringer i årene som kommer. Vi står overfor en stor økning av befolkning fra 67 år og eldre, og det er størst økning av de over 90 år. Samtidig øker andelen eldre med demens. Vi har for få plasser i institusjon og bolig med heldøgns bemanning, derfor har vi også mange som bor i eget hjem med høyt omsorgsbehov. Antall personer som har fått vedtak om plass og venter på denne, er økende. Dette medfører en betydelig økning i kostnader til betaling for utskrivningsklare pasienter.

Kommunalområdet har ansvar for mottak av pasienter fra sykehuset, men vi er nå i den situasjonen at pasienter må bli værende lenger på sykehuset enn nødvendig – overliggere.

Pasienter som kommer fra sykehus har oftere behov for komplisert pleie og teknisk utstyr.

Velferd har kontinuerlig behov for ansatte med høyskole- og videregående utdanning for å løse alle oppgaver vi står overfor. Det jobbes med ulike tiltak for å beholde og rekruttere til tjenestene, som lederstøtte, ulike arbeidstidsordninger, andre måter å organisere arbeidet på og tiltak for å redusere det høye sykefraværet som flere av avdelingene har.

Kommunens innbyggere, politikere administrasjon og øvrige ansatte har alle forventninger til hvordan kommunale tjenester skal løses, og på hvilket nivå. Vi må prioritere våre ressurser for å gi best mulig tjenester. Det er satt i gang et omfattende arbeid med å utarbeide en tjenestekatalog som skal beskrive tilbud og tjenester i kommunen og hva som kan forventes av tjenesteutøver. Samtidig vil vi vise at enkle tjenester vil ha stor effekt for at mange kan leve et godt liv, lenge.

I løpet av våren 2025 vil Vest-Bamble Aldershjem bli revet og bygget opp igjen med en økning på 12 nye boenheter. Vi er også i gang med forprosjekt for utbygging av ny fløy på Bamble Helsehus, med byggestart sannsynligvis i 2026. Disse 2 byggeprosjektene vil forhåpentligvis gi oss muligheter til å tildele bolig og institusjonsplass til de som vil trenge det i en flere år fremover.

Oppvekst

Barnetallet i Bamble har over tid vært synkende, og prognosen viser at denne trenden vil fortsette. SSB anslår at ved middels nasjonal vekst vil antall barn i alderen 1-5 år gå ned fra 649 i 2024 til 617 i 2028, og antall barn i grunnskole alder gå ned fra 1573 i 2024 til 1504 i 2028. En nedgang på 101 barn. De siste 4 årene har nedgangen i antall barn prosentvis vært størst på Herre og i Vest Bamble. Prognosen viser også at nedgangen i antall barn vil fortsette fremover.

Både barnehager og skoler er strengt lovregulert mht. til innholdet i opplæringen, at alle barn skal oppleve et trygt og godt barnehage/skolemiljø, individuelt tilpasset opplæring, bemanningsnormer og krav til kompetanse hos ansatte. For å kunne gi barn og unge i Bamble likeverdige barnehager og skoler må vi tenke langsiktig å våge å vurdere om dagens barnehager og skolestruktur er den beste til å møte disse utfordringene.

Alle statlige føringer legger vekt på tidlig innsats og forebyggende tiltak. Flere forebyggende tiltak er ikke lovregulert, men hindrer utvikling av ulike vansker både på kort og lang sikt. Å redusere slike tiltak kan gi kortvarige innsparinger, men øke utgiftene på sikt. Alle forebyggende tiltak krever ikke ekstra midler, men at vi som ansatte er bevisst og har kunnskap om risiko og beskyttelsesfaktorer. Det blir viktig å følge opp «Plan for å forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt» Tidlig innsats og forebygging av videre utvikling av vanskeområder er også førende i barnevernet. Barnevernet vil fortsette arbeidet med utviklingen av egne tiltak.

Det er økende press på tilrettelegging for enkelt barn i barnehagene. I skole er det behov for og ønske om ulike typer opplæringsarenaer for barn med spesielle behov, samtidig som det er viktig at alle barn opplever en inkluderende praksis og tilhørighet med resten av barnegruppa.

Støtte og utvikling

Kommunalområdet Støtte og utvikling bistår kommunedirektøren og ledergruppa, og yter støtte til alle kommunens øvrige virksomheter.

Bamble kommune står også overfor store økonomiske utfordringer, med usikkerhet rundt økonomiske rammer og krav til innsparinger. Støtte og utvikling skal sørge for at kommunen har økonomisk kontroll gjennom gode systemer, rutiner og kompetanse på økonomi- og virksomhetsstyring. Utfordringene krever god strategisk styring, hyppigere evalueringer og tilpasning av kommunens planarbeid og planer.

Innsparinger og omstilling setter krav til lederes evne til omstilling og innovasjon. En økende konkurranse om arbeidskraften krever strategisk HR-arbeid med fokus på arbeidsgiverpolitikk, rekruttering og kompetanseutvikling, både for ledere og fagpersoner.

Kommuneorganisasjonen må forholde seg til betydelige samfunnsmessige endringer som følge av teknologiske fremskritt. Økt digitalisering, bruk av KI og forventninger til mer sammenhengende digitale løsninger fra innbyggerne. Det er utfordringer i å forutse konsekvenser ved digitalisering og omlegging av arbeidsprosesser i organisasjonen, god planlegging og implementering av nye løsninger krever ressurser for å sikre vellykket gjennomføring.

Kommunalområdet opplever høye forventninger til leveranser, noe som skaper kapasitetsutfordringer. Oppgaver må prioriteres, og forventningene må avklares i forhold til tilgjengelige ressurser. Oppgavene til Støtte og utvikling er tett sammenvevd med tjenesteproduksjonen i de øvrige kommunalområdene og arbeidsprosesser må ses i en helhetlig sammenheng, også når endringer og innsparinger skal gjennomføres.

Servicetorget har en sentral rolle i innbyggernes møte med kommunen. Måten kommunen møter sine innbyggere på må utvikles i tråd med endringene i samfunnet forøvrig. Kommunen endrer måten tjenester leveres på, og god kompetanse og ressurser i førstelinjen vil føre til effektivisering og frigjøring av ressurser i kommunalområdene. Forventningene til intern og ekstern kommunikasjon har økt i omfang, med et raskere nyhetsbilde, digitale kommunikasjonsplattformer og et økende behov for tilgjengelig og lettfattelig informasjon. Dette, sammen med et økt fokus på beredskap de siste årene, har ført til større krav til kommunens kommunikasjonsarbeid.

